

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

НАУЧНА ЂЕРЕТАЊА.

Од дра Николе Вучетића у Шапцу.

(Свршетак).

Па из чега се управо добија чоколада, је ли из тог семења? запита Душица.

Свакојако, из тог семења, одврати Љубица. Оно је јако спојено са срцем од плода, па га ваља од тог меснатог дела опростити, а то се овако прави. Пошто се плод расече, извади се из истог садржина и стрпа на гомиле или у јаме, где се подвргне некој врсти врења.

Дакле као и чај? упадне у реч Душица.

Нешто налик на то, дода Љубица. Ту она маса олабави, срце постане као каша, те се просто испере, а очишћено семење се метне на сунце да се суши.

Збиља као и чај! примети Анђелија.

Да ли семење добија тиме каква друга својства, него што их је пре тога имало? запита Душица.

Да богме, прихвати Љубица, тиме изгуби семење свој род т. ј. више не може проклијати, а боја му буде сива, поред тога нестане и оног првобитног опорог укуса.

Па лепо, ти нам ту све говориш о семењу од плода са какао дрвета рећи ће

Мидена; ја сам гледала, кад сам била на изложби у Бечу, како се чоколада кува и у она парчад лије, нема ти ту ни трага од каквог семена.

Јесте, јесте, слатка тетице, одврати мирно Љубица, Ви имате право. Ви сте могли гледати, како се обична чоколада прави, па ту човеку не може ни на крај памети доћи, да се она од тог семења добија, а то је видите, права правцата истина. Ја сам споменула, шта се све ради са тим семењем. Врењем и сушењем на сунцу не може оно више проклијати и изгуби свој опорн укус. Кад је семење тако спремљено, онда га прже баш као и кафу, само при нижој температури, која не превазилази 100 степени. Тако пржено семење или, да кажемо, какао се семење на млинчићима и ту се опрости љусака и кожица, те иза тога на ваљцима од гранита загрејаним паром, удеси се сугуста маса, која, кад се охлади, згусне се и стврдне. То је какаова маса, чврста је, смеђа и масна, и из те масе се онда прави чоколада дометањем и мешањем шећера,

брашна и разног зачина, нарочито ваниле и цимета.

Дакле ипак, овамо онамо, па чоколада се збиља добија са дрвета, рекоше за се у један мах и Анђелија и Милена.

Према томе, госпођице, упитаће пажљиво Душица, какао и чоколада је управо једно и исто, само што, кад у какао метну шећера и ваниле или цимета, зову га онда чоколадом?

Истина је, предусретне је Љубица. то је дакле једно и исто, само што је чоколада заслађени и мирисави какао, а што се тиче дејства, оно је једно и исто.

Па молим Вас, госпођице, рећи ће Душица, Ви сте споменули, да у чоколади имадемо нешто правог кофејина, а више теобромина, који има сродно дејство, као и кофејин или тејин, а за цело ће бити и других састојака?

Да, свакојако, одговори Љубица. У маси, коју онаким препарирањем из оног семења добијемо, имадемо теобромину и кофејина заједно $1-1\frac{1}{2}\%$, за тим има шећера, доста беланчевине, штирке, пигмента (што даје боју) и воде, а масла или масти има мал'не 50% .

Дакле масти или масла има готово полак, рећи ће Душица. Тога немамо у кафи и чају.

Да богме да нема, надовеже Љубица. То се масло добива из какаова зрневља пресовањем у топлоти и употребљује се много и у медицини, а онај остатак се употребљује при фабрицирању познатих стеаринских свећа.

Дакле се стеаринске свеће управо добивају из истог врела, из кога и чоколада! зачуди се Анђелија.

Је ли могуће? чудила се и Милена.

Јесте, јесте, рећи ће Љубица, споменула сам, остаци при прављењу какаовог масла гњечењем употребљују се за фабрицирање стеаринских свећа.

Молим Вас, госпођице, запитаће Душица, која је до селе врло пажљива била, да ли и мирис чоколади долази од каквог ароматичног уља?

Тело, које даде мирис какау, неје нам познато, рећи ће Љубица, а у чоколади, као што сам рекла, има ванила или цимета.

Па какао или чоколада се много разликује од кафе или чаја, рећи ће Душица. Ви рекосте, има доста беланчевине, па масла; то ће рећи, да је чоколада и добра храна?

Него да је! надовеже одмах Љубица. Какао је добро средство за уживање, али уједно и за храну Свакојако кафа и чај дејствују сродно, али за исхрану несу никако, јер какао има знатну количину масти и беланчевине.

Према томе је штета, рећи ће Анђелија, што се свет навикао на кафу и чај, кад у чоколади има доста хране.

Па до некле само, одврати Љубица. Ко се навикне, да непрестано пије какао, добије обично затвор. Уз то је чоколада доста скупа, а често је и фалсификују.

Опет стара песма, фалсификују ли, фалсификују! рећи ће Милена.

Још те како често и лако, прихвати Љубица. Скупе врсте чоколаде обично садрже какао, шећер и један зачин (ванили или цимет), а у јефтинијим ћете наћи место тога примесу од брашна од жита или пасуља и грашка, декстрина, прженог жира, праха од кестења, овнујског сала, телећег сала и т. д. Те је састојке тешко на први мах распознати, јер је фалсификована чоколада обично јако и парфемисана.

Дакле јако мирисаве чоколаде изгледају увек сумњиве? рећи ће Душица.

Да како, прихвати Љубица. У такој ћете чоколади већ под микроскопом моћи распознати мешавине, а и хемија нам је на руци, да се фалсификат може ухватити.

Да ли је и какао, што се кукује у виду прашка заиста истога порекла, кога и чоколада или су тако само име надели у трговини, запитаће Анђелија.

Ах, јесте, у трговини ћете наћи и какао и чоколаду, рећи ће Љубица. Какао је ослобођен масла, а чоколада је или какао само са шећером, то је тако звана здравствена чоколада, или је какао помешан са шећером, брашном и каквим зачином, па се лије још врућ у разне калупе.

Ја сам слушала и о неком чају од чоколаде, примети Анђелија.

Јест, јест, не даде јој Љубица да

сврши; кад се прави чоколада, отпадају љуске које садрже подједнако теобромина и кофејина и оне се кувају и дају деци са шећером и млеком место кафе, а кад и кад додају то и чоколади.

Да ли се чоколада одавна употребљује, запита Душица, и да ли је где више троше него код нас?

Да како! прихвати Љубица. У Шпанији и Италији, а нарочито у Америци се троши чоколада у велико као храна. Из почетка, мислим, у шеснаестом столећу — ако се не варам, први пут је донео какао у Европу 1520 год. Кортес — трошила се чоколада само у Шпанији, а отуд се полако ширила у Италију, Француску, Немачку и Енглеску. Данас се троши у Европу на годину на петнаест милијона килограма.

Зар толико! чуђаху се све три.

Да богме, додаде хладно Љубица Какао се много троши као средство за храну, за тим у медицини као разне чоколаде, колачићи, брашна за исхрану за децу и т. д.

Зар се какао налази и у брашнама за децу? запита Анђелија.

Свакојако, врло често, дода Љубица.

А зар деци не штоди кофејин и теобромин, као и у кафи и чају? запита радознано Душица.

О том канда мало воде рачуна поједини лекари; у осталом, рећи ће Љубица, зависи од разних фабрика тога брашна, о чем лекари свакојако морају размишљати.

Ох, боже, ми се увек, госпођице, изгубимо, кад смо с Вама у друштву, рећи ће Анђелија, та ја Вас и не нудим ничим. Изволите, служи се Милена!

Бога ми, сестро, рећи ће Милена, ја

све више, уз ову моју Љубицу, видим, како смо ти ми поред очију слепе и поред мозга незналице. Па ко је томе крив?

Ко? Још питате, слатка тетице! Криво је вековно друштво, рећи ће Љубица. Читате сваке године, како, рецимо, у Немачкој или у Италији има 15—20,000 универзитетлија мушких, а по негде једна или две женске слушалице, које су се дотле протурале гвозденом вољом и сретним случајем, па чујете и приговоре мушких, како су женске до сада ретко што показале.

Јест, истина је, увек су ми то приговорили, кад си ти на страни била, унадне у реч Милена.

Да богме, настави даље Љубица, и не осврћући се на теткин примедбу, једна шака ученога женскиња ретко је кад што велико показала! Запитајмо ту господу мушкарце, к лико изађе рецимо од тих двадесет хиљада штудената правих учењака, а камо ли Ђенија! Заиста иронична присподоба! Они имају тисуће година за леђи, а ми једва десетине!

Мати, слатка мати, устаде Душица и загрли своју матер Анђелију, ја морам стоама госпођице Љубице, ја морам студирати. Је л' те, да ћете оцу говорити?

Видећемо, душице, прихвати Анђелија изненадно, и нуђаше понудама, као да је хтела да забашури Душичине речи.

Хвала, сестро, рече Милена и глед нувши на часовник, додаде: време је да идемо, Љубице, кући.

Како је Ваша воља, тетице, дода Љубице и устаде.

При усрдном опроштају чуо се јасно Љубичин шапат Душици: на добром сте путу, до виђења!...

НЕКЕ ЗНАТНИЈЕ ЖЕНСКЕ.

САОПШТАВА Љ. Л—т.

I.

Некрунисана владарна.*

За владе шпанског краља Филипа V. требаше да се попуни место прве двор-

киње на шпанском двору. То је било у толико потребније, јер је ту недавно доведена краљева жена, кнегиња од Савоје била једва 14 година стара, дакле неискусна и неупућена, те би прва дворкиња требало да јој буде саветом и поуком у

* По расправи Флоријана Грајфа.

помоћи, да је, управо, уведе у свет и живот.

Тада, као и доста давно пре тога и доста дуго после тога, француски двор давао је у целом образованом свету и свима дворцовима правац у фином укусу и салонском кретању, и из шпанског двора се обрате молбом на француски двор, да им препоруче какву zgodnu личност за дворкињу. На француском престолу седео је Лудвиг XIV. деда Филипу шпанском, те су се о молби овога у француском двору право породички саветовали. То је било концем 1701. год.

У томе савету кардинал Детрѐ препоручи кнегињу *Ану Марију од Орсени* удовицу кнеза од Брацијана. Кардинал рече, е ју је он видео у Риму, те поуздано може тврдити, да она има сва она важна својства, која се за ово место ишту. Она је од прилике око 40 година стара, и за живота њезина мужа био је њихов дом средиште највиших италијанских кругова. Кардинал је за тим још толико много говорио у похвалу ове кнегиње, да су на послетку сви једногласно пристали уз ту личност и овластили су кардинала, да кнегињу Орсени ангажује за шпански двор.

Није прошло тек неколико недеља после тога, а прва дворкиња већ је стигла у Мадрид и пријавила се шпанском двору. И гле, каква пријатна изненада! Лепа, висока, вита женска живих плавих очију, које се све сијају. Лице лепо и младачко, те је изгледала једва за 30 година. А њено ступање, њени покрети, њен говор били су тако пуни грацијозности и достојанства, да су сви погледи остајали на њој, где се само појавила. Један сведок, који је био присутан, кад се она први пут појавила, вели, да он још никад није видео таку лепу смесу достојанствености и женског чара и милоште. Сад су се сви освечили, да кардинал Детре није с похвалама претеривао

Но још су већма сви били изненађени, кад су видели, како се ова опчинљива жена брзо одомаћила и с каквим разумевањем је отпочела своје функције. Ту је кнегиња развила толико разума, укуса, умешности и поузданости у раду, да су се и најбољи дворски званичници у за-

сенку осетили. Не напуштајући од овога достојанства ни за длаку, знала је ипак она сваком да буде пријатна. Њени су разговори били најпримамљивији; она је у свету много видела, па је све умела врло живо и пикантно да приповеда, а све што је говорила или творила било је тако природно и неизвештачено, као да не би ни могло никако друкчије бити. Што је омет требало да прећути, није јој се омакло с усана ни у часу највећег узбуђења. Оштрим оком умела је да прозре у карактер свакога човека какав у збиљи јесте, за то јој је, веома поносној и честољубивој, лако било удешавати интриге, или се пак над свима интригама као неки цензор ставити. У кратко, ова женска са женском опчинљивошћу а мушким духом, која је имала у себи спојене анђелске дражи са демонским наличјем, била је као наручена за живот у двору. За то није се ни чудити, што је њено честољубље на брзо извојевало у шпанском двору највећу моћност, и што је на послетку више од једне десетине година она управљала кајасима свеколике шпанске државне управе.

Она је прво обезбедила себи утецај код краљице, што јој је већ по звању лако било учинити. Краљ омет био је некако особењачке природе, те кад је сазнала све његове и добре и рђаве стране, лако је умела и над њим задобити владу. Но француски је двор тада имао врло јака маха на шпанску управу, те јој је требало, да и ту буде примљена. Па и ту се умела додворити. Скоро сваки дан је писала у Версаљ, како иде краљу и краљици, и та писма била су пуна дипломатије. У париском двору тада је била најмоћнија особа маркиза *Maintenon*, и кнегиња Орсени тако је умела и ову очарати, да јој је маркиза све своје поверење поклонила. Писма, управљена на француски двор, управо прво је ова маркиза отворала, па тек она их је давала краљу. Та писма су далеко захваћала изван позива једне дворкиње. Мало по мало, па се кнегиња Орсени уздигла до најмоћније особе у целом шпанском двору. Она је могла чиновнике обарати и постављати. И сами француски посланици у Мадриду несу без њеног саизвољења ништа

смели предузимати. Млади краљ шпански, који је о женидби својој био тек од 18 год, тако се већ био навикао на моћ ове жене, да је мислио, да без ње управо и не може ништа свршити.

У шпанском двору се већина званичника покоравала управљању кнегиње Орсинијеве, али је било доста и отпора. Неки су се већ толико жалили француском Лудвику XIV. на самовољу кнегињину, да је овај напоследку затражио, да се она уклони с шпанскога двора. Краљ Филип узме у заштиту своју саветницу, но напоследку је морао испунити захтев свога деде Лудвика XIV који је све већма наваљивао, да се кнегиња отпусти. И збиља, 1704. год. једва пакон двогодишњег деловања кнегиња Орсини напусти шпански двор.

Али њен одлазак одатле није ни мало помутно њену наду, да ће се она ипак дочекати своје старе моћи. Допустом францускога двора настанала се у Тулуну, у средини између Мадрида и Париза, и одатле је с пуно дипломатије удешавала свој рад ради повратка у шпански двор. И збиља је са својом великом вештином и успела у томе. Сама шпанска краљица заузме се за њу и напоследку Лудвик XIV. и сам пусти Кнегиња Орсини по ново заузме своје место и то с толико препредености и вештине, да је сад још боље свој положај утврдила.

Пре одласка у Шпанску, она оде у француски двор, да тамо утврди свој углед. Њено бављење у Паризу било је сам тријумф. Сви најмоћнији фактори били су очарани њеном примамљивом појавом. Сам Лудвик XIV. управо се занео, кад је она први пут била примљена код њега у аудијенцију. Већи део дана проводио је с њоме у друштву, док се она, бајаги ради опорављања свога здравља, бавила до пролећа у Паризу. Он је већ желео и то, да она и не одлази из француског двора.

Али она није ни помишљала на то. Честољубље ју је вукло натраг у Мадрид, да настави улогу и власт своју. Она је прво вешто удесила у француском двору, да јој се при повратку у Шпанску да јавна сатисфакција, и тек после тога оде у Мадрид. Ту је примљена управо побе-

доносно. И краљ и краљица дочекали су је с највећим одликовањем.

Њена моћ била је сад још већа него у први мах. Она је била најважнија личност у држави. С њоме су се саветовали страни посланици, њој су подносили извешћа министри, па и сами генерали су јој саопштавали ратне планове. Ко се није на њу ослањао и њој повиновао, био је немилеће отпуштен. Крај такве моћи она је израдила, да је при склапању мира у Утрехту (1713. г.) између Шпанске и Енглеске ушло и то у уговор, да ће кнежевина Лимбург у Низоземској припасти кнегињи Орсини, те ће она бити у њој независна владарка. Тај положај доносио би јој годишње 30 000 круна прихода, па тек слава, да она има своју независну државу! Но ова жеља није јој се испунила. Немачка и друге државе несу хтеле да одобре ту тачку у уговору. Али је она ипак имала нешто користи од тога: сад су јој говорили „ваше височанство“, што је њеној таштини веома годило.

У томе се деси у шпанском двору важај догађај. Краљица шпанска приликом порођаја (трећег је сина родила тада) умре. То је било 14. фебр. 1714. Кнегиња Орсини и поред својих година осећала се и доста младом и доста достојном, да седне управо уз краља на престо, дакле да му жена буде. Да би ову циљ постигла, она је све и сва чинила. Млади краљ, човек суморне, сентименталне природе и слабе воље био је смрћу своје жене јако дирнут, те је још лакше било владати над њим него пређе. Кнегиња је непрестано ходила око њега и у свему му угађала. Чак је и један манастир дала преустројити краљу за стан, јер он се у Мадриду није добро осећао. Она је толико овладала краљем, да он ни с ким није долазио у додир до с њоме. Она је постала потпуним господарем ситуације, безобзирно и самовољно је радила штогод је само хтела. Велико али потајно незадовољство завладало је с краљевог држања нарочито међу коморницима. Но јавно нико није смео да дигне свога гласа, јер би тиме изгубио милост кнегињину, а то је значило и милост код краља.

Кнегиња се сад са свим одала тој нади и будућој срећи, да ће бити краљица. Али преварила се. И поред слабости карактера краљ је сачувао толико воље, да друкчију жену жели него што је временита кнегиња. Оштром оку њеном није се то омакло, и јако ју је болело разочарање у таким лепим сновима. С болом и жалошћу она се напослетку одрече те жеље своје, али је сад бар толико желела и на том радила, да краљ избере за жену какву незначајну личност, која неће бити опасна по њену моћ. У тој ствари она се стави у договор са неким Јулијем Алберони, који је био талијански абе, и стојао је у дипломатској служби код шпанскога двора. Овај калуђер је уживао потпуно поверење кнегињино.

Абе Алберони јој саопћи, да ће за краљицу бити најзгоднија нећака кнеза од Парме Јелисавета Фарнезова, која ни мало није опасне природе. Кнегиња се сагласи са тим избором, договори се о том и са краљем, и абе добије опуномоћење да буде проводација. Овај калуђер је радио у свези са кнегињом тако лукаво, да она није ни слугила колико је он дволичан. Међу тим добри абе је ствар тако удешавао, да са свим сломије углед и моћ кнегињину а себе опет да подигне.

Њих двоје су извели краљеву женидбу у највећој тишини, да им француски или аустријски двор не би план пореметили. Тек кад је све било свршено, онда су ови дворови дознали за женидбу краљеву. Венчање се (са краљевим замеником) извршило 14. септ. 1714. год.

Поносита прва дворкиња је ликовала, што је добила за краљицу са свим незначајну особу. О томе ју је абе Алберони тврдо уверио. Он је нову краљицу представио кнегињи као право дете, које нема ни појма о краљичком положају, те ће тек кнегиња имати да је научи и упути. Међу тим је добри отац абе код будуће краљице са свим тврдо узглавље удесио за кнегињу. Кад се повратио из Парме, преда он краљу писмо од невесте, у ком она уз остале љубазности пише, да ће се само онда моћи с потпуним уверењем и без запетости своме краљу мужу приближити,

ако безобзирна и наметљива прва дворкиња буде удаљена. Од слабога краља није било тешко добити оваку наредбу. Абе Алберони метне ту исправу у шпаг. и онда се да на пут пред невесту, пред своју духовну ученицу, у којој је он пробудио честољубље, да не буде ничија лутка, кад сама може бити владарка.

Кнегиња о свему овоме није ни појма имала. Кад је нова краљица дошла, изишла је прва дворкиња пред њу потпуно само свесно као будући тотор и старатељ њен. Већ при првом састанку хтела је да краљица осети њену моћ. Још се несудоро свршили ни званични поздравни, а она већ повукла краљицу на страну па јој стала удешавати хаљину. правећи вазда опазака, замерала јој да не уме да се држи као што треба, и за тим јој почела држати формално предавање о финесама у држању и кретању. Краљица ју је неко време стрпљиво и ћутке слушала, не удостојив је ни одговора, а по томе јој са свим на кратко окрене леђа. Мудра и проицавна кнегиња Орсини ни из далека не слутећи за интриге оца Алберонија, није разумела понашање краљичино, већ још с већом ревношћу наставила своје мерење. Али ту краљицу изда стрпљење. Она заповеди кнегињи, да се с места удаљи; а кад је ова изненађена тим краљичиним понашањем почела да резонује, позове краљица Јелисавета команданта телесне гарде, који је знао за ову замку, и заповеди му, да дворкињу одмах ухвати и на колима без даљег одлагања однесе иза шпанске границе.

До дна душе увређена кнегиња енергично је захтевала да је пунте пред краља. Но ту се команданат маши у шпаг и покаже јој од краља потписану наредбу, по којој се она отпушта из службе и прогања из Шпањолске. Кнегиња виде, да су сви конци попуцали и мораде се наредби подврћи. За кратко време она је већ била изван границе.

Краљу није било тешко уз младу краљицу да заборави на прву дворкињу, на ту своју дисциплинаторку и главну саветницу. А часни отац Алберони, пошто му је интрига срећно пошла за руком, сад је играо улогу великодушног човека. Ње-

говим заузимањем добије кнегиња не само све своје ствари и паири од вредности него уз то још и изјаву признања од краља и редовну годишњу мировину. За самог себе још се боље постарао отац Алберони. Он буде именован кардиналом и краљичиним тајним саветником а на скоро постане државним министром шпанским, одакле је још боље могао радити за своје интересе, но, веле, мора му се признати, да је и за државну корист доста учинио.

Кнегиња Орсини и после овога недо-стојног поступања с њоме још се увек надала, да ће моћи заузети своје старо место. Но и поред свега њеног заузимања

на француском двору, кардинал Алберони је умео израдити, да јој ова жеља остане јалова

И тако њена звезда са свим помрча. Кнегиња је седела прво у Генуи, па онда у Авињону, па у Риму али нигде није нашла врућа места. Она је желела живота у вреви као што је живела у Мадриду, желела је да управља, да влада. Но судбина је тако решила, да она улогу своју више не настави. Напоследку 1722. смрт са свим заврши и рад и живот њен. Даровита и умешна ова женска тиме је заувек сишла са светске позорнице.

(Свршиће се).

НАШЕ ОГЛЕДАЛО.

Пише: Јов. З. Медурић.

(Наставак.)

Почни му што говорити о озбиљним стварима, он неће да се меша у „политику“. Све је њему политика, а чаша му је идеал, не може ли да пије, „мотика је лек“; а то тек неће допустити!

Што су синоћ у песми желели, није им се испунило. Зора их није послушала, она је доста брзо дошла. Један био на пољу, видео, свиће; дошао у нутра па рече: „ао, људи, свануло! Ајд сад да терамо мамурлук! Дај пива!“ И донеше им пиво. Један се мргоди, не може да пије, а брат Пера намигује на друге и певуши: Ко не пије, томе је мотика!“ — Салетили га, и он испио. Ни брига те, рече један, друга ће лакше ићи! Па сви у глас почеше:

Дођем ли накресан, покварим жени сан;
А жена љутита, за новац упита,
У кревет угура, зачу се тамбура,
Чим чујем тамбуре, заборавим на све,
Ил Србин или Рус, ја одем у бирцуз
Наручим литру две, па пијем до зоре,
Ил Србин или Пем, ја морам да пијем!

Песма се свршила, уметници се пробудили па гуде, а браћа наручили другу чашу пива, у то им врло паметна мисао суну кроз главу; — да промену бирцуз!

— „Е ајд људи, и Цвета је наш човек.“ И сви се сложише у томе, па се

кренуше заједно са свирци. Лагано иду, свирци свирају а они певуше:

Да сам газда не би никад снаво,
Већ би ланац по ланац продаво,
Па би банке биргашима даво!

Ту песму свршили па почеше другу.

Хајд де нек иде ланац и по ливада
А што ће ми и по ланца кад немам новаца!
Нисам новце ни опипо, оде ланац и по!

Таман то свршили а брат Ђока поче:

Из бирцуза управо излазим
Чудновату улицу налазим,
Десна с левом помешала страна,
Чуј улице, ти си ождерана, ој!

Свет се из пред њих склања, а мукта-џије иду пред њих, јер знају, да ће бити части. Ови их хвале као честите и ваљане људе, а они им плаћају пића.

Ту су ископили као „људи“ неколико чаша, па кад су били савладани, које од пића, које опет од неспавања, а они кући! Довече ће доћи да виде рачун. Чудна рачуна! Њих десет потрошили неких 50 ф. На сваког по једна десетица! Нису много потрошили, а *дивно* су се провели. Јест! ал позови га да буде члаи »Матице Српске«, или „Српског позоришта“, он ће то свечано одбити. Па ће се још упустити у критиковање. Замериће ово код „Ма-

тице“ оно код позоришта! Њему ништа није добро, ништа у реду, свуд налази махна, па за то неће ни да потпомогне то. Он спомиње нека сретнија времена од данашњих, ал неће признати, да је мало и он и његова дружина томе крива. Рецу му, да је гадно, да га води и материјалној и моралној пропасти то његово „терање кера“, он ће ти доскочити са речима: па нашто живим? Нећу сто година живети!

Упусти се с њиме у разговор о јавним стварима, он ни појма нема ни о чем. Он зна колико у бечки пива има чаша, колико у акову вина, па да то ђутуре купи, јефтиније ће изаћи „терање кера“! То терање кера омилило му се још из ране младости. Он је гледао друге као дечко, како нију, чуо је похвалу, како овај или онај може много да попије, па подражава онага! Узмите само оног седмошколца гимназисту, и тај с поносом прича, како су — пили! Сврши ли матуру, он одлази са доктором „чутурологије“ на више науке, ал за то многе и видимо да омаоре свршавајући више науке.

Ево како ми је причао један мој друг: „Дођем ти ја из Беча. Читаву годину дана несам био код куће. Моји се мени врло обрадовали, па ће једнога вечера бити код нас вечера. Ја сам дошао доле да се спремам; хтео сам полагати први ригорозум, који сам требао пролетос положити. Тога вечера терали смо кера. Мој баба тако се опио од радости, (сигурно због тога што му син није још положио што треба) ја га никад тако пијана видео несам. Ал треба да знаш, да се само због мога доласка то збило!“

Не знам шта да речен на то, но могу да се пустим у будућност. Мој пријатељ, ако га Бог обдари са сином, наградиће

свога сина тако исто, — ал само ако узмогне!!

Но доста на овом месту. Запитајмо се само: куд нас води то? Можемо ли се надати, да ће таки знати стати на браник свега онога, што треба да сачувамо, ако мислимо да оставемо и напредујемо као народ, у добу, где видимо, како многи утекоше далеко од нас.

Не! Одали смо се на уживање и да то сачувамо, у стању смо све жртвовати, све напустити. Данас улази у моду: „трбухом за крухом!“ — Ти наши јунаци постаће и очеви, а син његов чиниће исто то. Отац ће му пребацити то, али ће до бити ужасан укор: *и ти си таки био!*

Отац се научио уживању, и он то гледа да одржи, па за то га и не видимо у реду оних, који устају и раде за општу ствар. Зна он, да се таким радом излаже разним непогодама, па није „луд“. То начело да остави и своме сину; прекоре ли га ко, што је такав, он ће слећи раменима и рећи: е околности!

Олако схваћање свега, што тражи што више наше пажње и помоћи, то је данас код нас. Идеалисати умето. Бомбастични речи чућеш сијасет а на делу? — Тамо нас тешко видиш! Надамо се: данима лепше будућности, очекујемо свитак лепших дана. А хоће ли нам они сами доћи?... Ко би нам то знао рећи?

На нашем телу имамо рана, па ако их не будемо лечили отроваће нам цело тело.

*

Обећао сам у последњем броју да ћу свршити сада, но то не могах, па због тога молим поштоване читаоце, да ме извину. Сама ствар је то захтевала, да би могли добити приближно неку целину.

Ј. З. М.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

На женевском свеучилишту уче се сад 128 женскиња; од тих су: 67 Рускиња, 28 Пољкиња и 12 Јерменкиња а осталих 21 су друге народности.

Нова кадетска школа. У Каменици, близу

Новог Сада, отвара се 1. септембра о. г. у тако званом „штифту“ нова кадетска школа.

Подгоричка земљеделска школа. Свршетком новембра месеца прошле 1894. године, довршио се јавним испитом други разред прве црногорске земљеделске школе у Подгорици. У школи је

било 16 ученика и довршило је од њих II. р. десеторица с одликом, а шесторица с добрим успехом. Црногорска влада допустила је на предлог професорског тела исте школе, да се за ове ученике отвори и III. разред, јер се показало у пракси, да се није могло за две године све оно да доврши, што би за ове питомце потребно било. После тога ће се затворити ова школа, на неко време, јер за црногорске прилике довољан је овај број образованих земљеделаца.

Православне школе у Јапану Православна вера јако напредује у Јапану. На крају 1893 г. било је тамо већ 220 црквених општина, са 21.289 православних душа. У Токију постоје четири завода за наставу православних Јапанаца, међу којима има и једна женска школа са 86 ученица. Осим Токија постоје још православне школе у Хакедиту и у Осаки. У Хакедиту је заједничка мушка и женска школа и има 112 ученика. Поред женске школе постоји радионица за живописе, која снабдева тамо православне цркве и домове са иконама. Од друге половине 1893 г. почео је излазити тамо лист „Скромност“, намењен православним женскињама.

ИЗ ДРУШТВА.

Добротворна Задруга Српкиња у Задру приредила је своју забаву на Сретеније о. г. на којој се изигравали рукотвори Српкиња Задаркиња, што су оне приложиле. Истој задрузи послале су и Српкиње из Бенковаца 30 круна и обећале, да ће сваке године по толико давати. Овом приликом и Срби сами прионуше, да се што више прибере прилога за ове племените цели, те је тако г. Јово Бањак о св. савској вечери у срп. задарској читаоници скупио међу својим друговима за задружне цели 28 круна. Из Оброца примио је одбор женски 22 круне прилога, а било је прилога и с друге стране. Тако ова наша млада задруга напредује добрим кораком помоћу своје браће; а она за ударје заодсва о божићу сваке године знатан број школске сироте дечице, и даје друге милостиње.

Добротворна Задруга Српкиња Панчевкиња имала је своју прву редов. скупштину (постала је лане 10. маја) 5. фебруара о. г. Из извештаја управног одбора, који је прочитан на тој скупштини, видимо, да задруга има 165 чланица, међу којима су 6 добротворке друштвене које су положили у фонд тога друштва по 50 ф., а наиме: председница друштвена гђа Олга пл. Јагодић, потпредседница гђа Милева В. Турчина, одборнице: гђе Јелена Радосављевића и Анка К. Милутиновића и скупштинарке гђе: Анка Радојчевића и Ана Стојановић рођ. Зако. Већ на први корак издала је ова задруга, по ред редовне милостиње и потпоре 100 ф. на сироту децу школску и сироте удовице; при-

редила је свечан парастос својим упокојеним чланицама и добротворима и приредила је лепу забаву, која је донела друштвеној благајни чисте добити 407 ф. 79 н. Око постанка и напретка ове задруге, има највише заслуга вредни професор тамошње срп. више девојач. школе и уредник „Весника“ г. Јован Поповић. Има још једна околност, која нас обрадова код ове задруге. На свом овом првом редовном састанку изабрали су за почасну чланицу нашу земљацињу, заслужну чланицу новосадеке добротворне задруге Српкиња, сарадницу нашег листа, умну и даровиту госпођу Савку Суботићку Живела!

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Корист јабуке Један научен американац Жорж Сарле вели да је јабука једна од најбољих воћака.

Количине фосфора, које она има, и који је далеко бољи но у другом воћа, допринесе те јабука утиче врло повољно на нервни систем.

После неранце и лимуна, јабука најбоље помаже против микроба у устима и против болести грла. Сем тога неутралише у стомаку излишне киселине, подпомаже радњу црне цигерике и бубрега и производи миран сан, кад год се пре спавања једе. Поред тога боља је за жећ но остало воће.

И тако благородна воћка да буде узрок гресима целог човечанства!?

РАЗНО

Женске писмоноше. Кр. угар. министар трговине учинио је покушај у Темишвару са женским да разносе писма новине и друге тискарије и покушај је испао повољно, те је сад издао наредбу, да се у свим већим местима могу узети женскиње за ту службу.

Кинеска пословица о женама вели: „Треба 10 жена да поправе једног човека, а 10 људи да покваре једну жену.“ Где се тако говори, мора да је женска половина далеко моралнија од мушке.

Венчање Кедиве. Египатски вице-краљ (Кедив) венчао се са својом робињом, која га је очарала лепотом и духом својим. Изјавио је, да ће то бити његова једина жена, а с тим је одобрио обичај, који је у тамошњој аристократији већ завладао и којим се одриче полигамије (многоженства). Он хоће да својим примером санкционише овај обичај, да се многоженство напушта и заведе једноженство. Народ је примио с радошћу ову новост и тако су сви изгледи, да ће и међу мухамеданцима завладати европејски начин брачног живота. Кедив је образован човек; провео је многе године у Паризу, учећи се и изображавајући се на је попримао а многе лепе европске назоре, те сад полако аресађује у својој земљи; народ га воли и поштује.

Жене гласачи. Енглескиње су добиле прошле године законом од 5 марта право, да могу гласати при изборима општинских часника Тај закон ступа у живот почетком ове 1895. г. те ће тако у Европи отпочети Енглескиње прве да врше грађанско право.

Кралица Наталија враћа се о Ускресу својој кући и Своме сину, Краљу Александру, чему се сво Српство радује.

Одликовање. Г. Милош Димитријевић. кр.

саветник и председник „Матице Српске“, одликован је од краља Александра орденом св. Саве II. степена — Даље наш сарадник пречасни г. *Сеприје Пошић* патријаршески економ, одликован је од Његове Светости патријарха српског црвеним појасом. — Честитамо!

Наш сарадник г. **Др. Стеван Стојковић** промовисан је фебруара месеца о г. на бечком свеучишту за доктора права. Честитамо!

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња

Одбор добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња имао је 2. (14) фебруара о. г. своју редовну седницу под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

Пошто се оверовио и потписао записник последње редовне глав. скупштине изјавила је председница, да је после скупштинске седнице стигао и брзојавни поздрав председнице добротворне задруге Српкиња у В. Кикинди и наше почасне чланице гђе Нине Петровићке у име своје и одбора исте задруге. Одбор је отпоздравио своју почасну чланицу и одбор в. кикиндске задруге Српкиња са: живеле; и како иста задруга данас и у ово исто доба држи своју редов. глав. скупштину наређује, да се отпоздрави од стране одбора овог са брзојавним поздравом.

По досадањем обичају одређују се и ове године одборкиње: гђе: Ангелина Ђ. Поповића, Марија Плавшићка, Милица Аничићка и Љубица Јерковићка, да позову у чланство новобрачне и новодосељене Српкиње из места, а наиме: гђе: Исидору Дунђерску, Веру Манојловићку, Мару Два Симе Ђирића, Даницу Милићку учитељку, Љубицу Јовановићку, Анку Грујићку и гђицу Јелену Лујановићеву учитељицу на срп. виш. девој. школи. Уједно се овлашћују, да и иначе позову и друге Српкиње, које још нису чланице, а које би и по свом моралном и материјалном положају могле ући у коло ове задруге.

Овом приликом решено је на предлог првође друштвеног, да се пре коначног решења о судбини забавишта друштвеног обрати ова задруга молбом на овдашњи маџистрат, да јој даде субвенцију годишњу од 600 ф. за издржавање забавишта.

В. Бечкеречкиња.

14. (26.) марта о. г. држала је овомесна добротворна задруга Српкиња своју одборску седницу, којој је председавала здружна председница гђа Емилија Мунчићка. Председница јавља, да је ради исплате и поправке куће, што је задруга купила и за забавиште удесила, подигла зајам у износу од 3000 форината што одбор

узима на повољно знање. — Даље јавља председница да је од овдашња четир новчана завода примила поклон у износу од 65 фор. и предлаже да се истим заводима изрече благодарност. Усваја се. — Председница доставља да је посредовањем г. Пете Данкулова поклонилу здружној благајни г. М. Данковић творничар из Букурешта 20 фор, коју је своту задруга са захвалношћу примила од пречасног г. проте Љубомира Панића проте. Изриче се благодарност и узима се на знање. — Тако се исто с благодарношћу узима на знање, да је благородна гђа Емилија Панић протиница, поклонила фонду за децје забавиште 5 фор — Председница јавља, да је од овомесне срп. трговачке омладине по ново примила поклон од 15 ф. 65 новч., као чист приход забаве, коју је родољубива и свесна трговачка омладина приредила у корист децјег забавишта. Решено, је да се срп. вел. бечкеречкој омладини путем јавности изрече благодарност. — Са захвалношћу се узима на знање, да је поштована госпођа Теза Димитријевић поклонила врту децјег забавишта красну јелу, и решено је, да се гђи Т. Димитријевићевој изрази писмено благодарност. — Усвојен је предлог председнице, да се изводом из записника изрази саучешће гђи Даници Илићевој из Томашеваца приликом смрти њезина супруга г. Ленте Илића бившег бележника у Томашевцима. — На предлог одборкиње гђе Станисављевић, да се за помоћ месних сирота о Ускресу определи свота у износу од 30 фор. — Решио је одбор на предлог председнице, да се иста свота према здружним новчаним средствима повећа. — Решено је, да се друштвена главна скупштина одржи 14. априла, даље, да се за преглед здружних рачуна умоле гђе Т. Димитријевић и Олга Пуч-Савић. — Председница јавља, да је на позив српске универзитетске будимпештанске омладине послала добровољан прилог у име задруге, и да би се задрузи олакшало то су за исту циљ у име задруге приложиле: председница 4 фор., гђа С. Буковала подпредседница 2 фор., М. Ђонлићка у име своје 2 фор., и као друштвена благајкиња из друштвене благајне 2 фор. — Узима се на повољно знање. — На питање забавиље,

да ли ће дечица из забавишта учествовати приликом овогодишње „врбице“, решила је одборска седница да забавиља поведе дечицу из забавишта за „врбицу“ и да би се отклониле сваке сметње, решено је, да се умоли управитељ месних срп. основних школа г. др. Св. Петровић, да одреди у каквом ће реду ићи дечица из забавишта са осталом школском дечицом. — На предлог друштвеног перовође решио је одбор, да се укућанину куће дечјег забавишта подигне станарина од 200 фор. на 250 фор., јер ће тако задруга лакше моћи исплатити амортизациони зајам, који је на исту кућу подигла. — По што је овим дневни ред исцрпљен, председница задруге седницу.

З Рашковић.

ЗАХВАЛА.

Великобечкеречка добротворна задруга Српкиња изјављује овим путем срдачну захвалу свесној и родољубивој месној трговачкој омладини, што је чист приход од приређене забаве на „три Јерарха“ у износу од 15 фор. 65 н. поклонила фонду за дечје забавиште.

У Вел. Бечкереку 16. марта 1895 год.

Емилија Муршић, председница

Бечејкиња.

Још у 9. броју овога цењенога листа од прошле године било је говора о раду ове женске задруге, па од тога доба нема више помена о њој. Но да се не би помислило, да „Просветна Задруга“ ова не ради ништа, осврнућемо се укратко на њен рад до данас, из кога ће се јасно увидети моћи, да она није седела скрштених руку. Тако дакле настављамо даљи рад њен тамо, где смо стали, а Славно Уредништво лепо молимо за место у цењеном „Женском Свету“.

У седници од 20. јула извештава гђа председница, да је досад привремена забавиља гђца Милица Савић испит за забавиље положила на државном заводу, и да је потпуно оспособљење за ово звање стекла, те је тако и наше забавиште дошло на онај ступањ, да му се пребацити не може, да нема оспособљене забавиље, с тога предлаже: да се главна скупштина сазове, и да споменуто гђцу забавиљу за сталну прогласи. — Саопштај гђе председнице узет је на врло повољно знање, а предлог у погледу сазива главне скупштине примљен је једногласно. За тим је на молбу газдарице од куће, у којој је забавиште смештено, решено: да се досадашња годишња кирија од 120 фор. на 140 ф. повиси. Исто тако и на молбу послужитељце повишена јој месечна награда од 6 на 7 фор. — Узето је на знање, да је за Задругу набављен штампил, кога до сада није било. Пријављује даље иступање чланица Милеве А Живковића и Милеве Нестора Миловановог, и наређено је, да се

из списка чланица избришу. — У погледу прославе 20. годишњице постанка задругног о св. Илији, решено је од ове засад одустати, пошто многе чланице нису дома, те не би у тој свечаности учествовати могле, него се оставља за 25. годишњицу. — На позив местног шк. Одбора, да Задруга из средине своје изабере три чланице, које би му као допуна у решавању питања одnoseћих се на забавиште, а у смислу државног закона о забавиштима, саветом својим послужити могле, — изабране су: председница гђа Емилија Јоцић, Еуфимија Влаховић и Катарина Гавански, којих су имена м. шк. одбору достављена.

У главној скупштини држаној 9. октобра узето је оспособљење гђе забавиље на повољно знање; и пошто је скупштина са радом њеним за ово три привремене године потпуно задовољна, прогласиће ју једногласно за сталну с тим, да бар годину дана на овозадругном забавишту послужи. О свему овоме има се својим путем извести сл. епарх. шк. Одбор у Н. Саду ради потврде. — Узет је на знање добровољни прилог српске добротворке племените гђе Софије Дражићке — почасне чланице — од 5 ф. које је преко чланице гђе Марије Жекић на задругне цели припослала, и изражена јој је протоколарна захвалност — Исто тако и саопштај, да у задругном забавишту има за сад 34 деце.

Од ове скупштине држана је још једна одборна седница 21. новембра, у којој су решавани предмети више административне природе, које нису ни од каквога интереса по јавност, с тога прелазимо преко ње на другу, која је држана 4. јануара 1895. године

У овој седници известио је перовођа одбор, да је послао 10 фор. „Српском учитељском конвикту у Н Саду“, као последњу рату, коју је Задруга ова дуговала. Уплатом ове рате исплатила је Задруга обећаних 50 фор., и постала подпомажућом чланицом конвикта — Даље је извештала гђа председница, да је у суботу 31. дец одржан свечани парастос у спомен упокојеним бившим чланицама задругним по оном начину, као и прошле године. — Оба саопштаја узета су на повољно знање, и изречена је протоколарна захвала местном, српском, црквено-певачком друштву на суделовању при парастосу.

2. фебруара — на Сретеније — одржана је главна скупштина. У овој је узета на знање потврда управе „Срп. учитељског конвикта“ о пријему послатих му 10 фор. за последњу рату. За овим је перовођа поднео извештај о раду задруге у минулој 1894. години, који је на повољно знање узет. Прочитан је прогла. српског Народно-Црквеног Школеког Савета за Српски Народ којим га дирљивим речима позива на прилагање новооснованом фонду „Светога Саве“, и којему је темељ положила Њерва Светост, патријарх српски Гаоргије својим великодушним и родољубивим прилогом од 10.000 фор. — По

прочитању овога прогласа дичне Српкиње тако су се зажариле жаром родољубља, да не знађаху шта да приложе на овај *савсоносни св. Савски фонд*. Но помисливши на скромна своја материјална средства, одлучише гореименованом фонду за сад *десет* фор. и то, да се у дваред пошаље, од чега је 25 фор. одмах и послато Управи срп. нар. фондова у Ср. Карловцима Живеле!

После овога прочитан је рачунски извештај о стању благајне. Из овога се види, да је примање у год. 1894. било следеће: 1.) готовина од 1893. год. 34 ф. 37 н.; 2.) уплата чланица 166 ф. 20 н.; 3.) уплата дечија у забавишту 58 ф. 50 н.; 4.) Припомоћ срп. прав. цркв. општине старо-бечејске 200 фор.; 5.) Припомоћ полит. општине ст. бечејске 300 ф.; 6.) Приход од даване забаве 228 ф. 60 н.; 7.) Добровољни прилози 45 фор., и 8.) Подигнуто из штедионице 80 фор. — Свега 1.112 фор. 67 новч. — Издавање: 1.) стан 125 фор.; 2.) Плата забавиље 300 фор. 3.) Послуга 77 фор.; 4.) Трошак око забаве 111 ф. 42 новч.; 5.) Огрев 22 фор. 50 новч.; 6.) Милостиње 23 фор.; 7.) Учила и опреме 22 фор. 37 новч.; 8.) Све друго 23 фор. 38 новч., и 9.) уложено у штедионицу 400 фор. — Свега 1.104 фор. 67 новч. Одбивши издавање од примања показује се остатак од 8 фор. К овоме се додаје готовина у штедионици 3.475 ф. 43 новч. укупно 3.483 фор. 43 новч. — Извештај је узет на повољно знање, а гђи благајкињи издата је опросница и уведено протоколарно признање на ревности и тачности.

Пошто је после овога гђа председница у име целе управе поднела оставку и захвалу на досадашњем поверењу позвала је скупштину, да бира за тек 1895. год. ново часништво. — Скупштина дајући израза свога задовољства и признања на неуморном труду око бољитка и на претку задруге умољава и опет гђу Емилију Јоцић, да се и даље председништва прими, на које се иста госпођа после дугог одрицања и опет примила, што буде од целе скупштине бурним одушевљењем на врло угодно знање узето. Исто тако и опет је поново изабрана за подпредседницу гђу Евелину Завишић, за благајкињу гђа Христина Хаднејева, за првоћу Стеван Жекић. — Одбор је биран тајним гласањем, те су тако у одбор изабране следеће госпође: Меланија Сомборски са 19 гласова; Савете Соколовић са 16; Еуфимија Влаховић са 15; Марија Жекић и Милица Богдановић са 14; Драгиња Борота са 12; Милица Дебељачки са 11 и Зорка Поповић са 10 гласова, које гђа председница за такве и прогласила и које буду са „Живеле“ поздрављене.

После овога се скупштина разишла.

С. Ж.

С. БОТИЧКИЊА.

Последњи извештај о раду суботичке „Добротворне задруге Српкиња“ донео је „Ж. Свет“

у свом 2. броју од 1894 год. Од тога времена имала је наша задруга више седница одборских и скупштинских. Осим извршења текућих послова решена су два важна питања, од којих зависи редован ток рада задружног и која су питања многе незгоде и трзавице међу члановима задруге произроквала. Задружни благајник Богдан Димитријевић захвалио се на благајништву, и све књиге и рачуне ставио на расположење задруге, те је место благајника стојало упражњено скоро четир месеца. То време употребљено је за прегледање рачуна, а благајничке послове обављала је привремено задружна председница. Задруга у својим седницама узевши у претрес оставку благајникову, у поводу одступања његовог није нашла оправдана разлога, зато закључи, да се по средством изасланства умоли, да своју оставку повуче, и да и даље остане на свом благајничком месту.

Пошто г. Б. Димитријевић изговарајући се на своје званичне и приватне послове, никако није хтео молби задруге удовољити, принуђена је ова била поред изјаве и признања и захвалности на ревности и труду г. Димитријевићу, приступити избору новог благајника. Изабран је једногласно г. Ђура Продановић први књиговођа оvd. најстарије штедионице и пучке банке, који је своје место правоваљано заузео 8. фебруара 1895.

Други важан предмет, који је повољно решен, јесте спор између ж. задруге и местне српске пев. дружине. Од како та два друштва српска у Суботици постоје, био је обичај, да једне године даје забаву певачка дружина у своју корист уз припомоћ женске задруге, а друге године задруга уз суделовање срп. певачке дружине или заједнички са равном поделом чистог дохода. Српске забаве међусобним потпомагањем тих двају друштава свагда су испадале сјајно и доносиле лепа прихода и једном и другом телу. Но прошле године не могоше се сложити у наслову забаве и начину изведења, те лањских месецеја буду приређене две српске беседе, једна од стране ж. задруге, а другу је давала српска пев. дружина. И ако је суботичка публика, нарочито Срби, трудила се с пожртвовањем и напрезањем, да обе забаве остану на висини свога позива и досадање сјајности, ипак није тешко било увидети, да се овде поред толиких иних забава и игранака, две српске беседе успешно давати не могу, те је побудило чланове и једног и другог друштва, да се за будуће споразумеју у погледу приређења забаве међусобним попуштањем а у интересу заједничком. И женска задруга и српска певачка дружина закључили су једанпут за свагда, да ће давати забаве неизменце, али свагда са поделом чистог прихода наједнако и међусобно — уз обвезу заједничког потпомагања и рада у том правцу, да свака српска беседа што сјајније и што успешније испадне. Ово је резултат будне свести и схватања пра-

вог интереса српског од стране чланова и једног и другог друштва, што им свима на част служи!

Значајна појава је у животу суботичке женске задруге, што је у једној најбоље посећеној скупштинској седници од прошле године изабрала два почасна члана и то госп. Јозефу пл. Војнић од Бајше рођ. „Szemzö“ и г. Тону Хацића. Високор гђа Војнићка има великих заслуга на пољу добротинства у опште, а својим знатним и честим прилозима и пажњом према нашој задрузи особено, а услуге, које је чинио г. Тона са драгом готовошћу задрузи јавним предавањем на беседама, саветом и заузимљивошћу својом познате су најбоље овоме листу, јер су свагда споменуте са заслуженим признањем и уважањем. — Живели први почасни чланови суботичке добротв. задруге Српкиња! — Као сваке тако и прошле године, подељено је међу сиротим женекима преко 20 фор. а толико исто је издао на обућу сиром. шк. деце. О стању задружног имања и о раду у текућој години, известићу овај штов. лист за најкраће време.

G.

Сегединкиња

Главна скупштина српске женске задруге у Сегедину, држана на св. Саву 1895. године.

Присутни: Емилија Сремац Марија Јеврић, Ана Фирићхазки, Марија Јаникијевић, Анка Поповић, Ирина Недељковић и Анка Трифунац.

Председница Емилија Сремац отвори скупштину и позове тајника да записник прошле скупштине прочита.

Тајник чита записник прошле скупштине у ком се особито с топлим речима споменут многогодишњи рад и заслуге бившег перовође задругиног и учитеља пок. г. Томе Јаникијевића, на које чланови устају са изреком: „Бог да му душу прости“.

Благајница гђа Марија Јаникијевић предаје рачун и стање благајне за год. 1894 са следећим ставкама.

<i>Примање:</i>	Остатак од г. 1894.	6 ф. 30 н.
	Годишња камата	151 ф. 38 н.
	Од члаварина	55 ф. — н.
	У штедионици	4806 ф. 67 н.
	Свега	5019 ф. 35 н.
<i>Издавање:</i>	На питомце	96 ф. 70 н.
	Ђаку Сибиновићу	13 ф. — н.
	Ђаку Малбашком	10 ф. — н.
	Послужитељу	5 ф. 30 н.
	На новосадски конвикт	10 ф. — н.
	Претплата на Ж. Свет	1 ф. — н.
	На милостиње	67 ф. 77 н.
	Свега	203 ф. 77 н.
	Кад се издатак одбије	203 ф. 77 н.
	Остаје главница	4815 ф. 58 н.

Овај рачун буде од чланова госпоја: Анке Поповић и Анке Трифунац прегледан и одостворен.

Благајница јавља да се гђа Мила Рајић одборница из задруге исписала. — Узима се са жалбом на знање

Одборница гђа Ана Фирићхаски јавља, да је високородна госпођа бароница Катарина Живковић из Загреба послала 5 ф. задрузи. Прима се на повољно знање са ускликом: живела дична Српкиња! Уједно задруга за израз своје благодарности према племенитом делу, једногласно изабере дароватељку за почасног члана задруге и тајник се упућује да јој сврху тога гласећи декрет што пре достави.

Тајник чита годишњи извештај од год. 1894. новосадске српске женске задруге, који је пажљиво саслушан и при свршетку повикаше одушевљено чланови: живеле врле Српкиње новосадске које тако лепо напредују.

Тајник чита позив даљске српске женске задруге на забаву с томболом, која ће се држати 28. јануара 1895. године Узима се на знање.

Председница умољава чланове да се приме купљена прилога. — Пријављују се госпође Марија Јаникијевић и Анка Трифунац. — Прима се с благодарношћу на знање

После решења неколико мањих предмета председница затвори скупштину.

У Сегедину 1. фебруара 1895. године.

Богдан Сремац,
тајник.

Емилија Сремац,
председница.

МОЛБА.

Добротворним задругама Српкиња из Аустро-Угарске Босне и Херцеговине. Молимо врло лепо све наше оностране женске задруге, да нам до Ђурђева дне о. г. пошљу списак имена својих чланица и својих часница и да нам у бројевима искажу:

- 1.) Које је године основана задруга и кад је ступила у живот?
- 2.) Колики им је капитал био на крају 1894 г. Ако има некретнина, колика је вредност истих?
- 3.) Колико су издали прошле године:
 - а) на одело сироте школ. деце?
 - б) на потпору сиротих ученика и ученица?
 - в) на милостиње у опште?

Ми смо ради, да износимо у овом листу крајем сваке године по један овакав преглед свију овоостраних задруга, да се види, како поједини и сви у опште напредују.

За сад имамо такве исказе од панчевачке, в. кикиндске и вуковарске задруге; само код вуковарске нема назначено, које су часнице, те молимо, да нам и то пошљу.

У Новоме Саду 1. априла 1895 г.

УРЕДНИШТВО.

З А Б А В А

ЖЕНСКО СРЦЕ.

Женско срце — бисер то је,
Бисер онај прави,
За онога, ком се вољно
У милошти јави . . .

Женско срце — мелем то је,
Мелем онај благи,
За онога, сретан ко је,
Да му буде: драги . . .

Женско срце — камен то је,
Стенац камен тврди,
За онога, на кога се
Озбиљно расрди . . .

Београд.

Др. Казбулбуц.

НЕ МОЖЕ ДА МУ УГОДИ.

Н 24/II 1895.

Слатка Мамице!

Морам и сама признати, да те до сад баш нисам размазила с писмима, шта више, баш сам ти врло ретко писала. Али, слатка моја мама, ја сам уверена, да се ти не срдеш због тога и да ми верујеш, да ја ипак на тебе много мислим, па с тога ти се не ћу много ни правдати.

Него, мама, ја сам ти сад права дома ћица. Да ти је само видети, како сам лепо удесила кућу — знаш: дивота! Све ми иде од руке — о пардон, оно најглавније ми никако не иде! Све сам удесила, све је лепо, само моме Јови не могу да удесим! А баш њему највише удешавам!

Како устанем, прва ми је брига, да му својеручно зготовим деручак. Нисам ја крива, што он доцкан устане, па му чај поцрни. Па можеш мислити, слатка мамице, место да се извини, што је тако касно устао, он мени пребацује, да сам зготовила чај пре зоре. Па да видиш како се намргоди! Мислиш Бог зна каква се несрећа догодила.

Кад спремам собу, ја наравно и његов писаћи сто мало доведем у ред. Да видиш само, какав је тамо неред! Пун сто папирића, оловака, књига, и ко ће све упамтити, шта тамо има. Ја наравно све излишне папириће побацам у пећ, а остало поређам по столу, што лепше могу. Па кад му све тако лепо удесим — а он

се разјари, као рис. Други би човек казao хвала Богу, што има тако вредну женицу, а он све побаца по соби, лупа, треска и понаша се као да сам му очи вадила. Ја заиста не знам, како да му угодим!

Пре неки дан, кад сам стару неку књижурину однела у кујну, да потпалим њоме ватру, он ми је сасвим одлучно забранио, да више икад и дођем до његова стола. Више му је стало до старе књижуринае него до мене. Боље да се нисам ни удала! Право кажу, да су мушки тирани Мислила сам, да ћемо живети као голуб и голубица — а гле, како сад живимо!

Све му је неправдо, ама баш све! Јуче, после ручка, прилегне на моје лепо плаво канабе, можеш мислити, с блатнавим ципелама. Ја му брже прострем једне новине под поге, а он одмах устаде и оде у кафану. Наравно, да сам оплакала и канабе и Јову и све! Оно — на канабету нису остале мрље, али не тршим неред — па крај!

Но доста о томе! Ти знаш, слатка мама, да си казала, кад сам полазила, да будем искрена своме мужу и да делим с њиме добро и зло. Јесте! Ја бих то радила, али мој је Јова и у том погледу нестрпљив и несношљив. Дође он пре кући из звања, а ја му се потужим, како ми је слушкиња разбила једну винску чашу,

а он место да ме утеши, он се тек обре- не на мене: „А шта ја марим за те сит- нице! То је твоја брига!“ Наравно да сам се ја на то нашла увређена и нисам цео дан проговорила ни речи. А он, не- човек, и не пита, шта се срдим. Ни речи да проговори, као и ја.

Но што се данас догодило, то прева- зилази све. Зато ти и пишем све ово, да те приправим на најгоре.

Јутрос, баш седимо за доручком, ал ево ти писмоноше. Донео је новине и мени писмо од тебе а и Јови једно писмо. Одмах се задубисмо у читање. Кад сам прочитала твоје писмо, ја га пружим Јови. „Извини, драга Маро, сад немам каде, по- сле ручка ћу га прочитати.“ Сва сам се скаменила. До сад је барем твоја и тати- на писма читао а сад му и то не треба. Тако ме је то разједило, да сам му одмах казала, да није потребно ни после да га прочита, да он јамачно хоће тиме то да постигне, да и ја његова писма не читам и верујеш ми, слатка мамице, не знам ни сама шта сам му све рекла. А он — ама ни речи! Тако сам га мојим говором по- разила, да није знао, шта ће. Али тако му и треба! Данас у подне искао је од мене писмо, ја му га наравно нисам дала, а он место да ме моли, он се насмеја и казао ми је, да сам „право дете“. То ме је сав- свим разједило и — сад не говоримо!

Ето то је све!

Молим те, слатка, рођена мама, дођи, помози ми, или ми бар пиши, како треба да се владам у такој прилици, јер си то заборавила да ми кажеш.

Поздрав тати и Софији.

Љуби те небројено пута твоја несрећна
Мара.

К 26/II 1895.

Драга моја кћери!

Немам времена, да ти на дугачко пи- шем, јер перемо рубље, па морам да над- гледам жене.

На твоје ти писмо само то исто могу рећи, што и твој Јова, т. ј. „баш си пра- во дете!“

Што се ваше свађе тиче, мислим да не ће бити озбиљна.

Саветујем ти, да и од сад угађаш Јо- ви, да држиш кућу уредно и да будеш и од сад искрена своме мужу. Али се у све- му држи — златне средине.

Надам се, да ће вас ово писмо наћи помирене, с тога поздрави и мог милог зета Јову. Поздрав обојима од тате.

Љуби те твоја Мама.

Н 28/II 1895.

Слатка, рођена мамице!

У брзини само ово неколико речи. Све је у свом реду! Добро си погодила, ми смо се већ помирили! Мој Јова је најбо- љи човек на свету.

Можеш мислити, наручио ми је за де- сет форината разног семена за моју ба- шту. Зато онда није имао времена да чи- та твоје писмо, јер је добио баш онда упућницу, те је сам отишао, да донесе с по- ште. А ја луда мислила, да он не мари за вас.

Поздрав тати и Софији. Извини, слатка мамице, што ти тако кратко пишем, али сад ће доћи Јова, да правимо план за башту. Једва чекам, да почнем радити.

Љуби те твоја пресретна *Мара.*

Р. s Не ћу више дирати Јовин писаћи сто. Дозволила сам му и да пуши у мо- јој соби, надам се, да ћу му од сад моћи угодити. Горња.
Даница Б.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

„Српкиња“. Г. Јован Поповић, професор срп. више девој. школе у Панчеву и перовођа та- мошње добротворне задруге Српкиња, објавио је у своме листу „Веснику“, да жели издати календар за Српкиње под горњим насловом. Тим путем хоће г. Ј. Поповић, да зближи Српкиње духовно и да их међусобно боље упозна, јер ће календар тај доносити не само поуке и за- баве него и слике заслужних Српкиња. За сад мисли изнети шест таквих ликова. У поучном делу биће: 1. кратак преглед историје српског

народа; 2. извод из историје срп. књижевности са списком оних књига, које се могу пружити на читање нашем женскињу; 3. данашње обра- зовно стање словенског женскиња (Рускиња, Пољациња, Чешкиња, Српкиња и т. д.); 4. Чла- нак из педагогије; 5. чланак из хигијене; 6. по- станак, развијтак и данашње стање наших жен- ских задруга са списком имена свих часница и чланица; 7. мали српски кувар; 8. поуке и на- путница за домазлук.

Чланци ће бити махом из опробаних пера наших Српкиња, које су до сад у књижевности

стекле лепа гласа. Оно, о образовном стању словенског женскина, написаће женскине оних народа.

Календар ће изаћи у повећем формату на врло финој артији и изнети пуних 10 табака. Цена му је у меком повезу 70 н. у лепом платненом: 1 ф. а. вр.

Тога ради обраћа се исти господин пријатељском молбом на све наше Српкиње, особито пак на наше Женске Задруге, да би му изводеле обилатим одзивом својим омогућити, да им може ову корисну књигу пружити. Новац не тражи унапред, само имена оних, који ће календар по 70 н. или по 1 фор. хтети узети. Мора се тачно обележити, ко у каквом повезу жели књигу имати.

Да бих могао подмирити све трошкове око издавања, треба му најмање 2000 претплатника; без толиког броја не може бити ни спомена о каквом издавању. Али је све то нужно, да зна најдаље до 1. јунија т. г., како бих могао благовремено удесити све што треба.

Обраћајући се, тако пријатељским позивом на све наше родољубиве Српкиње и њихове Добротворне Задруге, моли их, да се за скупљање претплатника и претплатника до роенога времена својски заузму, па кад скупљање заврше, да му списак имена доставе.

За скупљање претплатника уступа десету књигу у награду.

Позив на преглалу. „Српско Огледало“, за које је већ јављено преко „Гласа Црногора“ да је уљегло у штампу, бити ће готово и разаслато претплатницима о Бурђеву-дану ов. год. Претплатна је цијена „Српском Огледалу“ 1 ф. За уредно пошљање плаћених нарудбина јамчи потписата Управа. Имена претплатника, која нам стигну до 1. ог. Анрила ов. год., донијећемо штампана у „Српском Огледалу“ онако, како их т. г. скупљачи у овој листи, или њеном препису, запишу. Услед тога препоручујемо т. г. скупљачима, да тачно обилеже име и презиме своје и својих уписаника, а тако исто — ко жели — и звање у које се налази, или име и презиме онога за кога се претплаћује. Скупљачима дајемо сваку једанаесту књигу на дар. Нарудбине уједно са новцем пиљу се на адресу: Управа Књ. Црног. Државне Штампарије — Цетиње (Cettigne Montenegro).

„Краљ Идип“ превео с грчког Никола Јовановић учитељ у пензији. Књига је штампана на финој пергамент хартији — најлепшим слогом. Чист приход намењен је „Босанској Вили“. Књига је готова и одмах се може разаслати т. г. уписаницима. Ко жели да се прими за продавца нека нас што пре извести. На 5 књига 25 а на више 30% рабат. Цена је утврђена 1 д. 50, за Аустро-Угарску 1½ круна, која је према самој изради врло мала. Надамо се, да ће само дело, а и циљ ради ког се штампа, привући пажњу нашег чи-

талачког света. — Пожаревац, 10 феб. 1895 г. Издавачи: Др-д Ј. Чечелски Ђак бечког свеучилишта. М. Јовановић фармацајт. Адреса Јарославу — Милосаву Пожаревац.

Српски књижевници написао Мита Калић професор. III. део, које је издала „Матица Српска“ из задужбине Петра Коњевића. Од књига за народ ово је свеска 50. Цена 10 н. У овој свесци су описани: Бук Врчевић — Бура Јакшић — Борђе Малетић — Др. Јов. Суботић — Димитрије Матић — Јаша Игњатовић — Александар Стојачковић — Борђе Рајковић — Корнелије Станковић и Богобој Атанацковић.

Српско-учитељски календар за 1896. годину. Г. Бурић управитељ срп. учитељске школе у Пакрацу и г. Јов. Јанко Кнежевић тамошњи учитељ, објавили су, да ће издати ове године први српски учитељски календар за 1896. год. у коме ће се изнети имена српских учитеља и учитељица митрополије карловачке и више чланака из педагогије и школског живота. Цена је календару 50 н. Надамо се, да ће учитељство наше прионути око растуривања овог првог календара учитељског.

Догматичко богословије први део. По трећем издању превео и попунио протосинђел и професор богословије карловачке г. Митрофан Шевић. Књига износи 20 штампаних табака, а цена јој је 4 круне (4 динара за Србију) Претплату ваља слати на преводиоца у Карловце.

Други део ове књиге изићи ће за кратко време. Скупљачи добијају 11. књигу на дар.

ЧИТУЉА.

† Катарина уд. Борђевића опште поштована старица у Суботици и мати г. Средоја Борђевића сенатора варошког и Младена Борђевића инспектора краљ. српске држав. железнице, преминула је ових дана, у својој 70 години живота. Лака јој црна земља и вечна успомена!

Даринка Димитријевићева приправница П. разреда српске учитељске школе у Сомбору, родом из Титела, добра и примерна ученица верна и љубљена другарица, подлегла је сувој болести 23. фебруара о. г. у својој 18 години живота. Лака јој црна земља!

ПРИЈАТЕЉИ НАШЕГ ЛИСТА.

Гђа Савета Пантелићка из Дољ. Тузле платила је наш лист за две добре ученице у Грачацу, који се тога ради шаљу на управу жен. школе у Грачацу.

Гђа Софија Димићева из Нов. Сада платила је у спомен своје пок. сестре Јелене Југа и наше бивше сараднице један примерак нашег листа, који се даје ученици П. р. више девој. ник. ле. новосадске Мирослави Бошњковићевеј.

Гђа Анекса д. а. Каћанска пароховица из Кулина платила је наш лист за срп. осн. нар. школу у своме месту. — Хвала им!